

tradicí mohl být později Sauronem obelhán, je sice smutné, ale ne neuvěřitelné s ohledem na veškeré lidské dějiny. Skutečnost, že ryby oplývají rybí moudrostí, pravděpodobně nikterak nezabrání rybáři v jeho práci.²³

DODATEK 10

„Hmota“ se nepokládá za špatnost ani za protiklad „duše“. Na počátku byla hmota zcela dobrá. Zůstala „Eruovým dílem“, převážně dobrým a sebeuzdravujícím, když jí v tom nikdo nebránil, tj. když nebylo zlo v ní vězící, které jí vnutil Melkor, s rozmyslem probuzeno a se zlým záměrem využito. Melkor se soustředil na „hmotu“, protože duše mohou být zcela ovládnuty jen strachem; a strach mohl být nejsnáze vzbuzen pomocí hmoty (zvláště v případě Vtělených, které si toužil podmanit ze všeho nejvíce). Je to např. strach o materiální věci, které jsou milovány a mohou být zničeny, nebo strach Vtělených, aby jejich těla nebyla poraněna. (Melkor také zvrátil a využil pro svůj záměr „strach z Erua“, hloupě nebo povrchně pochopený. Ale bylo to mnohem těžší a nebezpečnější a vyžadovalo to mnohem větší vychytralost. Nižší duchové mohli být ošáleni láskou a obdivem k němu a k jeho moci, a tak svedeni alespoň k tomu, že se vzbouřili proti Eruovi. Jejich strach z Něj mohl tedy potemnět, takže přilnuli k Melkorovi jako veliteli a ochránci a stali se nakonec příliš zstrašenými, než aby se poslušně vrátili k Eruovi, dokonce i když prohlédli Melkora a začali ho nenávidět.)

DODATEK 11

To bylo již naznačeno v *Ainulindalë*, ve kterém je zmínka o „Nehynoucím Plameni“. Značí to Eruovu Tvůrčí schopnost (v jistém smyslu oddělitelnou od Něj, přestože je Jeho součástí), skrze kterou se věci stávají „skutečnými“ a nezávislými, ač odvozenými a stvořenými. Nehynoucí Plamen Eru vyslal, aby přebýval v srdci světa a svět se tak Stal, stejně jako Ainur, kteří do něj mohli vstoupit. Ale to samozřejmě není totéž jako záměr samotného Erua vstoupit do Ardy a porazit Melkora. Spíše to odkazuje na tajemství „autorství“, díky kterému autor, přestože zůstává „vně“ a nezávislý na svém díle, zároveň „přebývá uvnitř“, na odvozené úrovni, nižší než je jeho bytí, jako zdroj a záštita bytí.

pobyt delší, než je v současné době dovoleno. Pak už by ti slovo smrt znělo jinak: jako vysvobození nebo návrat; ne jako návrat domů! Ale tomu, zdá se, nevěříš, že?“

„Ne, tomu nevěřím,“ řekla Andreth. „Znamenalo by to totiž pohrdání tělem a takovou myšlenku, stvořenou Temnotou, odmítám jako nepřírozenou pro jakékoli stvoření, jehož podstatou v nepokážené podobě je jednota vzájemné lásky. Ale tělo není hospoda, která vřele na noc přivítá cestovatele a hostí ho, dokud on nevyrazí na cestu, aby pak opět přijala jiného. Je to příbytek vytvořený právě jen pro jediného obyvatele, a ve skutečnosti nejen příbytek, ale i oděv. A nejsem si jistá, zda můžeme v tomto případě mluvit pouze o oděvu šitém na míru pro toho, kdo jej nosí, nebo též o nositeli, stvořeném na míru oděvu.“

Proto tvrdím, že není správné si myslet, že rozdělení oněch dvou součástí může být v souladu s pravou podstatou lidí. Kdyby totiž bylo „přirozené“, aby bylo tělo opuštěno a zemřelo, ale *fëa* by žila dál, pak by v člověku opravdu byl nesoulad a jeho součástí by nežily v jednotě lásky. Jeho tělo by pro něj byla v lepším případě překážka, nebo ještě spíš okovy. Byl by to trest, ne dar. Je zde sice někdo, kdo trestá a ková okovy; a kdyby byla naše přirozenost taková už od počátku, pocházela by od něho — ale o tom nemůže být ani řeč, jak už jsi řekl.

Běda! Venku v temnotách to lidé opravdu tvrdí, ale víš dobře, že ne Atani, ne v této době. Domnívám se, že v tomto ohledu jsme stejní jako vy, že jsme skutečně vtělení, a že nežijeme ve své pravé podstatě a plnosti, pokud nežijeme v jednotě lásky a míru mezi Příbytkem a Obyvatelem. Pročež smrt, která je rozděluje, je pohroma pro oba.“

„Stále více mě udivuješ, Andreth,“ řekl Finrod. „Jsou-li totiž tvá tvrzení pravdivá, pak je *fëa*, ač pouhý poutník, neododdělitelně spojena s *hröa* uvnitř hranic Ardy a jejich rozdělení je bolestná rána. A přece každá z obou součástí musí naplnit svou pravou podstatu bez utiskování druhé. Pak z toho tedy nutně vyplývá, že když *fëa* odchází, musí s sebou vzít i *hröa*. A co to znamená jiného, než že má *fëa* moc pozdvihnout *hröa* jako svého věčného manžela a společníka do věčného trvání za hranicemi Eä a za hranicemi času? Tak by mohlo být na Ardě, nebo aspoň v její části, napraveno nejen to, co Melkor pokazil, ale dokonce by Arda mohla být vysvobozena z hranic, které jí byly vymezeny v Eruově vizi, o níž mluví Valar.“

Proto říkám, že pokud je můj úsudek správný, pak Eru učinil lidi na počátku opravdu mocné a strašná byla změna jejich stavu během všech neštěstí.

Je to snad ona vize neporušené Ardy, takové, jak byla stvořena, vize, ve které jsou všichni tvorové, ba i samotná země spolu s mořem učiněny věčné a nezničitelné, věčně krásné a nové, se kterou *fëar* lidí srovnávají to, co zde vidí? Nebo existuje ještě nějaký jiný svět, jehož jsou všechny